

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра української, іноземних мов та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Н. М. Бобух
(підпис)

31 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«Латинська мова»
освітня програма/ спеціалізація	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
	<i>(назва)</i>
спеціальність	035 Філологія
	<i>(код, назва спеціальності)</i>
галузь знань	03 Гуманітарні науки
	<i>(код, назва галузі знань)</i>
ступінь вищої освіти	бакалавр
	<i>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена й
рекомендована до використання в освітньому процесі на
засіданні кафедри української, іноземних мов та
перекладу

Протокол засідання кафедри від 31 серпня 2022 р., № 1.

Укладач програми:

Бобух Н. М. – д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»,
галузь знань 03 Гуманітарні науки,
спеціальність 035 Філологія

д. філол. н., професор

 Н. М. Бобух

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни.....	5
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	8
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	16
Розділ 6. Інформаційні джерела.....	17
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	18

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни
«Латинська мова»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки – висхідна
Мова викладання – українська
Статус дисципліни – нормативна
Кількість кредитів за ЄКТС – 3
Курс/семестр вивчення – 1/2
Денна форма навчання:
Кількість годин – загальна кількість: 90
- лекції:
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 36
- самостійна робота: 54
- вид підсумкового контролю: екзамен
Заочна форма навчання:
Кількість годин – загальна кількість: 90
- лекції:
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 6
- самостійна робота: 84
- вид підсумкового контролю: екзамен

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета навчальної дисципліни – оволодіння основами фонетичної, лексичної, морфологічної й синтаксичної систем латинської мови; формування практичних умінь та навичок перекладу латинських текстів і використання латиномовної термінології в галузі гуманітарних наук; ознайомлення з крилатими висловами латинської мови.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
<ul style="list-style-type: none"> • Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (ПР 2). • Організувати процес свого навчання й самоосвіти (ПР 3). • Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (ПР 12). • Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання (ПР 17). 	<ul style="list-style-type: none"> • Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК 5). • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 6). • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 10). • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 11). • Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється) (СК 3). • Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (СК 8).

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1.1. Історія розвитку латинської мови

Походження латинської мови. Періодизація розвитку латинської мови. Латинська мова в Україні. Латинська мова на сучасному етапі. Міжнародний

студентський гімн «Gaudeāmus».

Тема 1.2. Фонетика латинської мови

Латинський алфавіт та його походження. Система вокалізму. Довгота й короткість голосних. Дифтонги й диграфи. Система консонантизму. Вимова буквосполучень. Правила складоподілу. Наголос у латинській мові.

Тема 1.3. Іменник. Граматичні категорії. Особливості відмінювання

Іменник. Граматичні категорії. Поділ іменників на відміни. Словникова форма іменників. Іменники I відміни. Відмінкові закінчення. Іменники II відміни. Відмінкові закінчення.

Тема 1.4. Прикметник. Прийменник

Граматичні категорії прикметника. Прикметники I–II відміни (I групи). Алгоритм узгодження прикметника з іменником. Прийменник.

Тема 1.5. Дієслово. Граматичні категорії дієслова

Дієслово. Граматичні категорії дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни. Основні форми дієслова. Словникова форма. Три основи дієслова. Наказовий спосіб.

Тема 1.6. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів

Теперішній час дійсного способу активного стану. Теперішній час дійсного способу пасивного стану. Відмінювання дієслова *esse* (бути) в теперішньому часі.

Тема 1.7. Минулий і майбутній часи недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів

Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного стану. Минулий час недоконаного виду дійсного способу пасивного стану. Майбутній час недоконаного виду активного стану. Майбутній час недоконаного виду пасивного стану. Відмінювання дієслова *sum, esse* в минулому й майбутньому часі.

Тема 1.8. Іменники III відміни. Особливості відмінювання

Іменники III відміни. Приголосна, голосна й мішана групи. Особливості відмінювання іменників III відміни.

Модуль 2

Тема 2.1. Прикметники III відміни. Дієприкметники

Прикметники III відміни (II групи). Відмінювання прикметників III відміни. Узгодження прикметників III відміни з іменниками. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. Дієприкметники майбутнього часу активного стану.

Тема 2.2. Іменники IV і V відмін. Прислівник

Іменники IV відміни. Парадигми відмінювання. Іменники V відміни. Парадигми відмінювання. Прислівник. Утворення похідних прислівників.

Тема 2.3. Ступені порівняння прикметників і прислівників

Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників вищого ступеня. Утворення форм найвищого ступеня порівняння прикметників, їх відмінювання. Особливості утворення ступенів порівняння прикметників. Ступені порівняння прислівників.

Тема 2.4. Займенник. Відмінювання займенників

Особові займенники і зворотний займенник. Присвійні займенники. Вказівні займенники. Питальні й відносні займенники. Заперечні займенники. Означальні й неозначені займенники.

Тема 2.5. Числівник. Утворення й відмінювання

Розряди числівників. Утворення кількісних і порядкових числівників. Відмінювання числівників. Розділові й прислівникові числівники.

Тема 2.6. Система часів перфекта активного стану

Система перфекта. Основи перфекта. Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану. Давноминулий час дійсного способу активного стану. Майбутній час доконаного виду активного стану.

Тема 2.7. Система часів перфекта пасивного стану

Утворення часів доконаного виду дійсного способу пасивного стану. Минулий час доконаного виду дійсного способу пасивного стану. Давноминулий час дійсного способу пасивного стану. Майбутній час доконаного виду пасивного стану.

Тема 2.8. Синтаксис. Структура простого речення

Структура простого речення. Узгодження підмета та присудка. Активна і пасивна конструкція речення.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Основи професійної комунікації					
		<p style="text-align: center;">Тема 1.1. Історія розвитку латинської мови</p> <p>1. Походження латинської мови. 2. Періодизація розвитку латинської мови. 3. Латинська мова в Україні. 4. Латинська мова на сучасному етапі. 5. Міжнародний студентський гімн «Gaudeāmus».</p>	2	<p>Навести чоловічі й жіночі імена, які ввійшли в українську мову з латині. Пояснити їхні значення. Вибрати зі словника іншомовних слів 10 мовознавчих термінів латинського походження.</p>	3
		<p style="text-align: center;">Тема 1.2. Фонетика латинської мови</p> <p>1. Латинський алфавіт та його походження. 2. Система вокалізму. Довгота</p>	2	<p>Розташувати слова в алфавітному порядку: lingua, ego, urbs, tabula, arma, corpus, nomen, thema, amor, populus, amīca, vita,</p>	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		й короткість голосних. 3. Дифтонги й диграфи. 4. Система консонантизму. Вимова буквосполучень. 5. Правила складоподілу. 6. Наголос у латинській мові.		sensus, barba, gracilis, curator, Kalendae, examen, zona, circus, elephantus, familia.	
		Тема 1.3. Іменник. Граматичні категорії. Особливості відмінювання 1. Іменник. Граматичні категорії. 2. Поділ іменників на відміни. 3. Словникова форма іменників. 4. Іменники I відміни. Відмінкові закінчення. 5. Іменники II відміни. Відмінкові закінчення.	2	Провідміняти іменники: lingua, <i>ae f</i> – мова; stella, <i>ae f</i> – зірка; populus, <i>i m</i> – народ; ager, <i>agri m</i> – поле; verbum, <i>i n</i> – слово, вислів, дієслово.	3
		Тема 1.4. Прикметник. Прийменник 1. Граматичні категорії прикметника. 2. Прикметники I–II відміни	2	Перекласти словосполучення українською мовою: ante bellum, contra spem, per aspera ad astra, ex libris, pro	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		(І групи). 3. Алгоритм узгодження прикметника з іменником. 4. Прийменник.		patria, ab ovo, sine ira, in oppido, in oppidum, sub montem, post factum.	
		Тема 1.5. Дієслово. Граматичні категорії дієслова 1. Дієслово. Граматичні категорії дієслова. 2. Поділ дієслів на дієвідміни. 3. Основні форми дієслова. Словникова форма. 4. Три основи дієслова. 5. Наказовий спосіб.	2	Утворити наказовий спосіб теперішнього часу однини і множини у стверджувальній та заперечній формі від дієслів: laudāre – хвалити, docēre – навчати, scribēre – писати, capere – брати, audire – слухати.	3
		Тема 1.6. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів 1. Теперішній час дійсного способу активного стану. 2. Теперішній час дійсного способу пасивного стану. 3. Відмінювання дієслова <i>esse</i> (бути) в теперішньому часі.	2	Провідмінювати в Praesens indicatīvi actīvi та в Praesens indicatīvi passīvi дієслова: ornare – прикрашати, capere – брати, audire – слухати.	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Тема 1.7. Минулий і майбутній часи недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного станів</p> <p>1. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного стану.</p> <p>2. Минулий час недоконаного виду дійсного способу пасивного стану.</p> <p>3. Майбутній час недоконаного виду активного стану.</p> <p>4. Майбутній час недоконаного виду пасивного стану.</p> <p>5. Відмінювання дієслова <i>sum, esse</i> в минулому й майбутньому часі.</p>	2	<p>Перекласти словоформи дієслова <i>esse</i>: <i>erimus – estis – erant – sunt – ero – erāmus – es – erunt – erātis – est – sumus – eram – sum – eris – eras – erit – eritis – erat.</i></p>	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Тема 1.8. Іменники III відміни. Особливості відмінювання</p> <p>1. Іменники III відміни.</p> <p>2. Приголосна, голосна й мішана групи.</p> <p>3. Особливості відмінювання іменників III відміни.</p> <p style="text-align: center;">ПМР 1</p>	<p>2</p> <p>2</p>	<p>Провідміняти іменники: labor, ōris m – праця; vectigal, alis n – податок; pons, pontis m міст.</p>	<p>4</p> <p>2</p>
Модуль 2					
		<p>Тема 2.1. Прикметники III відміни. Дієприкметники</p> <p>1. Прикметники III відміни (II групи).</p> <p>2. Відмінювання прикметників III відміни.</p> <p>3. Узгодження прикметників III відміни з іменниками.</p> <p>4. Дієприкметники теперішнього часу активного стану.</p>	<p>2</p>	<p>Провідміняти в однині та множині прикметники: acer, acris, acre – гострий; brevis, -e – короткий; felix, felicis – щасливий.</p>	<p>4</p>

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		5. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. 6. Дієприкметники майбутнього часу активного стану.			
		Тема 2.2. Іменники IV і V відмін. Прислівник 1. Іменники IV відміни. Парадигми відмінювання. 2. Іменники V відміни. Парадигми відмінювання. 3. Прислівник. Утворення похідних прислівників.	2	Перекласти українською мовою: Canes sunt custōdes domuum. Da mihi manum tuam! Agrum non colis, fructus non accipies. Arma taurōrum cornua sunt. Cervi cornua etiam habent et cornūbus certant. Iustitia est fundamentum rei publicae.	3
		Тема 2.3. Ступені порівняння прикметників і прислівників 1. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників вищого ступеня. 2. Утворення форм найвищого ступеня порівняння прикметників, їх відмінювання. 3. Особливості утворення ступенів порівняння прикметників.	2	Перекласти латинською мовою: Досвід – найкращий вчитель. Цицерон був найзнаменитішим оратором. Зимомою ночі довші, ніж дні. Немає тварини вірнішої, ніж собака. Немає нічого дорожчого за вільну	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		4. Ступені порівняння прислівників.		батьківщину.	
		Тема 2.4. Займенник. Відмінювання займенників 1. Особові займенники і зворотний займенник. 2. Присвійні займенники. 3. Вказівні займенники. 4. Питальні й відносні займенники. 5. Заперечні займенники. 6. Означальні й неозначені займенники.	2	Перекласти займенники, визначити відмінок і число: me, mei, neminem, sibi, nobis, nulli, nullius, tibi, nos.	4
		Тема 2.5. Числівник. Утворення й відмінювання 1. Розряди числівників. 2. Утворення кількісних і порядкових числівників. 3. Відмінювання числівників. 4. Розділові й прислівникові числівники.	2	Перекласти латинською мовою: Двоє друзів. Маю двох друзів. Три троянди. Три слова. Двісті міст. Маю сто книг. Десять птахів. Три тисячі воїнів. З трьома тисячами воїнів.	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>Тема 2.6. Система часів перфекта активного стану</p> <p>1. Система перфекта. Основи перфекта.</p> <p>2. Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану.</p> <p>3. Давноминулий час дійсного способу активного стану.</p> <p>4. Майбутній час доконаного виду активного стану.</p>	2	<p>Перекласти дієслова, визначити час, спосіб, стан, особу, число: fuērit, potueram, duxerimus, feceratis, rogaveras, potui, egerunt, servaverat, audīvērint, mittentur, vici, putaveramus, vidērātis.</p>	3
		<p>Тема 2.7. Система часів перфекта пасивного стану</p> <p>1. Утворення часів доконаного виду дійсного способу пасивного стану.</p> <p>2. Минулий час доконаного виду дійсного способу пасивного стану.</p> <p>3. Давноминулий час дійсного способу пасивного стану.</p> <p>4. Майбутній час доконаного виду пасивного стану.</p>	2	<p>Провідміняти дієслово moneo, monui, monitum, monere – попереджати, нагадувати, вказувати в Perfectum indicativi passivi, Plusquamperfectum indicativi passivi, Futurum II indicativi passivi.</p>	3

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		Тема 2.8. Синтаксис. Структура простого речення 1. Структура простого речення. 2. Узгодження підмета та присудка. 3. Активна і пасивна конструкція речення.	2		3
		ПМР 2	2		2

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1.1-1.8): захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (4 бали); виконання навчальних завдань (9 балів); завдання самостійної роботи (4 бали); тестування (3 бали); поточна модульна робота (6 балів).	30
Модуль 2 (теми 2.1-2.8): захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (4 бали); виконання навчальних завдань (9 балів); завдання самостійної роботи (4 бали); тестування (3 бали); поточна модульна робота (6 балів).	30
Підсумковий контроль – екзамен.	40
Разом	100

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основна література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Латинська мова» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 035 «Філологія»; укл. Н. М. Валуєва. Кам'янське : ДДТУ, 2021.
2. Латинська мова : навч. посіб. з дисципліни для студентів спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська (бакалаврський рівень); укл. Г. М. Проніна, О. В. Абрамова. Дніпро: ІПБТ УДУНТ, 2022.
3. Макар І. С., Любімова О. В. Латинська мова для студентів факультету іноземних мов = Latin language for students of Foreign languages department : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019.
4. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars secunda : збірник тестів. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021.
5. Сторчова Т. В., Гуменюк Ж. Г. Латинська мова : підруч. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015.
6. Ухаль М.М. Латинська мова : підруч. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2017.
7. Шинкарук В. Д. Латинська мова : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Київ : Міленіум. 2020.
8. Ярцева Л. І. Латинська мова : навч. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія» освітньо-професійних програм «Мова і література (англійська)», «Мова і література (німецька)», «Мова і література (французька)», «Мова і література (іспанська)», «Переклад (англійський)», «Переклад (французький)», «Переклад (німецький)». Запоріжжя : ЗНУ, 2020.

Додаткова література

1. Бучко Г. Є., Галаса О. І. Латинська мова : посіб. для студентів гуманітарних спеціальностей. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011.
2. Зібрання крилатих висловів: практикум для самостійної роботи з дисципліни «Латинська мова» для студентів спеціальностей: 211 Ветеринарна медицина; 035 Філологія; 081 Право; упоряд. О. П. Цвид-Гром. Біла Церква : БНАУ, 2019.
3. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Латинська мова», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології та перекладу; А. С. Бугрій. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2018.
4. Литвинов В. Д. 500 крилатих висловів. Київ : Індоевропа, 1993.
5. Лучканін С. М. Латинські сентенції з історико-літературним коментарем і відповідниками з давньогрецької та новоєвропейських мов : навч. матер. до вивчення лат. афоризмів для студ. філол. та істор. ф-тів. Київ : Знання, 1999.
6. Навольська Г. І. Латинська мова : навч. посіб. для студентів зі спеціальності 033 «Філософія». Тернопіль, 2020.
7. Скорина Л. П., Скорина О. А. Латинсько-український, українсько-латинський словник. Київ : Обереги, 2004.
8. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки. Київ : Атіка, 1990.
9. Шведов С. А. Латинська мова : підруч. для студ. гуманіт. ф-тів ун-тів. 2-ге вид., випр. та допов. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013.
10. Via Latina (посібник з латинської мови для студентів гуманітарних факультетів та учнів гімназій); укл.: О. Ю. Дяків, М. Й. Петришин. Івано-Франківськ, 2003.

Електронні ресурси

- <https://www.m-translate.com.ua/slovník/latin/la-uk#>
<https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/posibnuku/290/20.pdf>
<http://ukrlife.org/main/prosvita/latyna.html>
<http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
2. Дистанційний курс «Латинська мова», який розміщено в програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ.